

Dansk økonomi i fin form trods modvind fra udlandet

Dansk økonomi og arbejdsmarkedet er i fin form. Aldrig har der været så mange beskæftigede herhjemme, og ledigheden er lav. Der er ingen væsentlige ubalancer, og samtidig har vi sunde offentlige finanser. Det stærke udgangspunkt kommer os nu til gavn, og der er gode muligheder for, at fremgangen kan fortsætte trods modvind fra udlandet. Vi er på vej ind i en såkaldt "blød landing". FH forventer en vækst på 2 pct. i år, aftagende til 1,6 pct. i 2020 og 2021. Samtidig ventes en stigning i beskæftigelsen på ca. 70.000 fra 2018 til og med 2021.

Dansk økonomi på vej ind i en "blød landing" Dansk økonomi har været i solid fremgang de seneste år. Der har i perioden 2016-2018 været en gennemsnitlig årlig BNP-vækst på 2½ pct. I 2018 lå væksten på 2,4 pct.

Væksten vurderes at have toppet i dette opsving, og der er udsigt til lavere vækst. Væksten i udlandet er gået ned i gear, og selv om dansk eksport alligevel har holdt sig stærk det seneste år, ventes det at lægge en vis dæmper på væksten herhjemme i den kommende tid. Samtidig er det forventeligt efter mange års opsving og i takt med, at økonomien normaliserer sig, at fremgangen nu sker i et lidt lavere tempo.

Der skønnes en BNP-vækst på 2 pct. i år, aftagende til 1,6 pct. i 2020 og 2021, jf. figur 1a. Der er således tale om en såkaldt "blød landing".

Væksten de kommende år ventes især at være trukket af privatforbruget og virksomhedernes investeringer, jf. tabel 1. Til gengæld vurderes udenrigshandlen at trække ned i BNP-væksten som følge af lavere vækst i eksporten kombineret med en fortsat solid indendansk efterspørgsel. Det offentlige forbrug skønnes at bidrage positivt til BNP-væksten, særligt næste år, mens bidraget fra de offentlige investeringer påregnes at være beskedent.

Stor usikkerhed fra udlandet Der er fortsat stor usikkerhed om udviklingen i international økonomi. Det kommer blandt andet fra handelspolitiske spændinger mellem især USA og Kina samt et uafklaret Brexit. Usikkerheden øger risikoen for en svagere end ventet vækst herhjemme. Dansk økonomi står imidlertid stærkt uden væsentlige ubalancer og med sunde offentlige finanser, jf. nedenfor. Økonomien er derfor godt rustet til at modstå modvind fra udlandet.

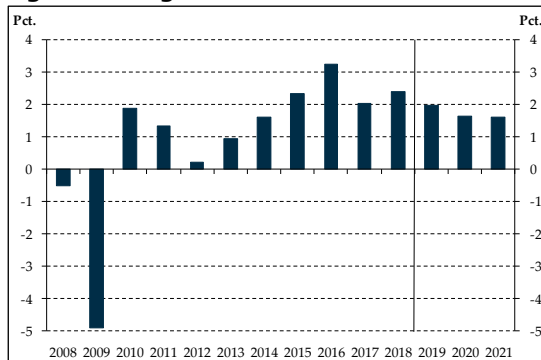
Beskæftigelsen stiger fortsat – men i et lavere tempo

Beskæftigelsen er siden 2013 steget med knap 200.000 personer. Alene i perioden 2016-2018 er beskæftigelsen gennemsnitligt steget med ca. 45.000 personer årligt. I 2018 var der en fremgang på godt 41.000 personer. Her nåede beskæftigelsen tilbage over niveauet fra 2008, dvs. ti år efter den økonomiske krise brød ud.

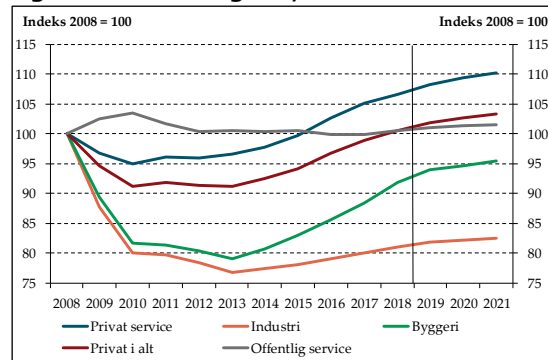
Beskæftigelsen ventes at stige yderligere, men i et lavere tempo i forhold til de senere år. Det sker i takt med den ventede lavere BNP-vækst samt normaliseringen af økonomien. Beskæftigelsen skønnes at stige med omkring 70.000 personer fra 2018 til og med 2021, og næste år forventes der at være over 3 mio. beskæftigede.

De mange nye job er hovedsageligt kommet i den private sektor – med stigninger inden for både de private serviceerhverv, industrien og byggeriet – mens beskæftigelsen i den offentlige sektor har været tæt på uændret, *jf. figur 1b*. Den tendens ventes at fortsætte, om end der er udsigt til en lille stigning i den offentlige beskæftigelse som følge af et løft i det offentlige forbrug.

Figur 1a. Årlig BNP-vækst

Figur 1b. Beskæftigelse, brancher

Anm.: *Figur 1a* viser den årlige realvækst i BNP. *Figur 1b* er baseret på beskæftigelsen inkl. orlov målt i personer. Tal for 2019-2021 er FH's forventninger.

Kilde: Danmarks Statistik (herunder ADAM) samt egne beregninger og skøn.

Arbejdsstyrken udvides i disse år

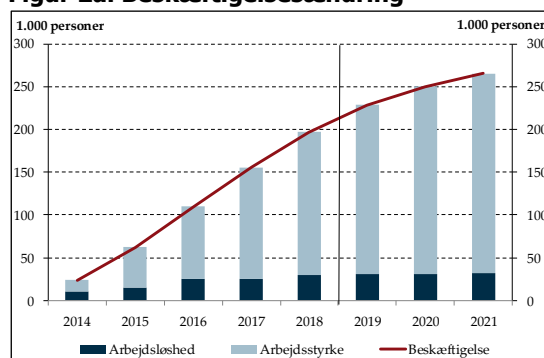
Arbejdsstyrken er fra 2013 til og med 2018 steget med i underkanten af 170.000 personer til et historisk højt niveau på over 3 mio. personer. Arbejdsstyrken ventes at fortsætte med at stige de kommende år. Stigningen skyldes blandt andet tilbagetrækningsreformen, som betyder, at flere personer forventes at være aktive på arbejdsmarkedet i længere tid. Dertil forventes en udvidet arbejdsstyrke som følge af, at flere unge kommer ind på arbejdsmarkedet, en øget integration på det danske arbejdsmarked samt en fortsat tilgang af udenlandsk arbejdskraft. Der er udsigt til en stigning i arbejdsstyrken på knap 70.000 personer fra 2018 til og med 2021.

Potentiale for fortsat stigende beskæftigelse

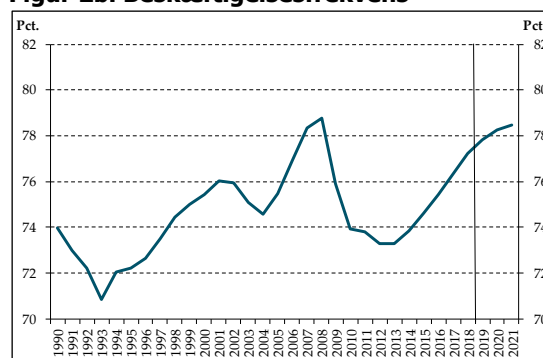
Beskæftigelsen er i dette opsving nærmest steget i takt med arbejdsstyrken. Omkring 85 pct. af den samlede stigning i beskæftigelsen fra 2013 til og med 2018 er kommet fra en øget arbejdsstyrke, jf. figur 2a. Med forventning om en fortsat udvidelse af arbejdsstyrken er potentialet for yderligere stigninger i beskæftigelsen således fortsat til stede.

Det afspejles også i udviklingen i beskæftigelsesfrekvensen (målt som beskæftigelsen i forhold til befolkningen mellem 15 og 66 år). Beskæftigelsesfrekvensen er steget siden 2014, men er endnu ikke tilbage på niveauet fra før krisen, jf. figur 2b. Beskæftigelsesfrekvensen skønnes at stige yderligere de kommende år op mod niveauet fra 2007-2008.

Figur 2a. Beskæftigelsesændring

Figur 2b. Beskæftigelsesfrekvens

Anm.: Figur 2a viser den akkumulerede beskæftigelsesændring siden 2013 fordelt på udviklingen i arbejdsstyrken og arbejdsløsheden (nettoledigheden). I figur 2b er beskæftigelsesfrekvensen beregnet som antal beskæftigede inkl. orlov i forhold til befolkningen mellem 15 og 66 år. Tal for 2019-2021 er FH's forventninger, og beskæftigelsesfrekvensen er baseret på befolkningsfremskrivningen fra Danmarks Statistik.

Kilde: Danmarks Statistik (herunder ADAM) samt egne beregninger og skøn.

Ingen generelle rekrutteringsudfordringer

Den balancerede udvikling på arbejdsmarkedet har holdt presset på arbejdsmarkedet nede. I løbet af opsvinget har virksomhederne naturligt efterspurgt mere arbejdskraft, og en stigende andel af virksomheder har oplevet udfordringer med at rekruttere den efterspurgte arbejdskraft. Langt de fleste virksomheder har dog fået den arbejdskraft, de søgte, selv om der på visse områder har været udfordringer med at skaffe kvalificeret arbejdskraft. Det seneste år er pilen vendt, og lidt færre virksomheder melder nu om udfordringer med mangel på arbejdskraft.

Lønstigninger peger ikke på massivt pres på arbejdsmarkedet

Udviklingen i lønningerne har heller ikke vist tegn på et massivt pres på arbejdsmarkedet. Lønstigningerne er tiltaget lidt i løbet af opsvinget, og ventes at tiltage yderligere de kommende år fra 2½ pct. i 2018 og 2019 til 3 pct. i 2021. Set i lyset af konjunkturforbedringen er der stadig tale om en moderat udvikling.

Husholdningerne har sparet op – virksomhederne er velpolstrede Husholdningerne har gennem både krisen og det efterfølgende op-sving lagt penge til side. I modsætning til tidligere opgangsperioder er forbrugskvoten – den andel af den disponible indkomst, som anvendes til forbrug – denne gang faldet. Samtidig er virksomhederne velpolstrede. Det afspejler, at forbrugs- og investeringsvæksten i dette opsving ikke har været lånefinansieret. Det underbygges også af, at der stadig er en forholdsvis afdæmpet udvikling i udlån til husholdninger og virksomheder. Opsparingsoverskuddet i økonomien kommer også til udtryk ved et betydeligt overskud på betalingsbalancen.

Boligpriserne stiger fortsat – men væksten aftager Huspriserne er steget siden 2013 i takt med bedringen i økonomien, stigende indkomster og lave renter. Stigningerne i huspriserne toppede i 2015 på 6 pct., har ligget omkring 4 pct. årligt i 2016-2018, og ventes at aftage til ca. 2½ pct. i 2021. Der har således været moderate boligprisstigninger i dette opsving sammenlignet med tidligere perioder med fremgang på boligmarkedet.

Sunde offentlige finanser De offentlige finanser herhjemme er sunde, og finanspolitikken vurderes overholdbar. Sidste år var der et overskud på den offentlige saldo på 0,5 pct. af BNP. Der påregnes også overskud på saldoen i 2019 og 2020 og omtrent balance i 2021.

Stærk økonomi giver gode forudsætninger for fortsat fremgang Dansk økonomi står således stærkt uden væsentlige ubalancer og med sunde offentlige finanser. Det stærke udgangspunkt giver gode forudsætninger for, at den økonomiske fremgang kan fortsætte trods modvinden fra udlandet. Samtidig mindsker det sandsynligheden for et markant tilbageslag, hvis risici fra udlandet skulle materialisere sig og modvinden udvikle sig til stormvejr. De sunde offentlige finanser giver desuden plads til at lempe finanspolitikken, hvis det skulle vise sig nødvendigt at holde hånden under vækst og beskæftigelse.

Mere uddannelse – mindre ulighed Bedringen på arbejdsmarkedet har givet gode muligheder for, at svagere grupper har kunne få foden inden for på arbejdsmarkedet. Alligevel har visse grupper fortsat svært ved at finde fodfæste. Det er vigtigt, at der i disse gode tider investeres i en indsats, der sikrer, at flere får bedre muligheder for varig tilknytning til arbejdsmarkedet. Herunder ikke mindst gennem investeringer i uddannelse og opkvalificering.

Opkvalificering af ufaglærte giver ikke alene bedre løn og jobsikkerhed for den enkelte. Det øger også den samlede beskæftigelse,

og mindsker uligheden. På sigt vil opkvalificeringen desuden styrke de offentlige finanser og skabe mere råderum til politiske prioriteringer.

Der skal sikres holdbar vækst

Uddannelse og opkvalificering skaber således gode rammer for, at dansk økonomi kan forblive sund og stærk på langt sigt. Der bør også arbejdes for en holdbar vækst gennem blandt andet investeringer i maskiner og udstyr, herunder innovation og ny teknologi. Samtidig skal der også sikres en kvalitetsmæssig udvikling af velfærden for at skabe de nødvendige rammer for vækst og velstand på langt sigt.

Tabel 1.1. Hovedtal for fremskrivningen af dansk økonomi, 2019-2021

	2018	2019	2020	2021
	----- <i>Mia. kr.</i> -----		----- <i>Procentvis realvækst</i> -----	
Privat forbrug	1.048	1,5	2,2	2,0
Offentligt forbrug	547	0,8	1,3	0,5
Offentlige investeringer	75	2,9	0,4	3,4
Boligbyggeri	110	3,0	2,2	2,0
Erhvervsinvesteringer	307	-5,1	2,6	3,2
Eksport	1.250	3,6	2,1	2,2
▪ heraf industrieksport	560	6,8	2,1	2,4
Import	1.114	0,7	2,7	2,5
Lagerinvesteringer ¹⁾	18	0,0	0,0	0,0
BNP	2.246	2,0	1,6	1,6
	- 1.000 personer -		----- Ændring i 1.000 personer -----	
Beskæftigelse (inkl. orlov)	2.963	32	21	16
▪ heraf privat	2.139	29	18	14
▪ heraf offentlig	824	3	3	1
▪ heraf støttet med løn	84	4	3	2
Arbejdsløshed, registreret	87	-1	0	-1
Arbejdsstyrke ²⁾	3.050	31	21	15
Bruttoarbejdsløshed ³⁾	108	-4	-1	-1
	----- <i>Mia. kr.</i> -----		----- <i>Pct. af BNP</i> -----	
Betalingsbalancen	158	174	138	132
Offentlig sektors saldo	11	39	16	0
	----- <i>Mia. kr.</i> -----		----- <i>Pct.</i> -----	
Betalingsbalancen	7,0	7,5	5,7	5,3
Offentlig sektors saldo	0,5	1,7	0,7	0,0
	----- <i>Mia. kr.</i> -----		----- <i>Pct.</i> -----	
Bruttoarbejdsløshedsprocent	3,8	3,6	3,6	3,5
Gns. obligationsrente ⁴⁾	0,7	0,2	0,1	0,4
Inflation, forbrugerpriser	0,8	0,8	1,3	1,6
Vækst i huspriser	3,9	3,2	2,9	2,5
Lønstigningstakt ⁵⁾	2,5	2,5	2,7	3,0

1) Skøn er vækstbidrag i pct. af BNP.

2) Arbejdsstyrken er opgjort som beskæftigelsen inkl. orlov tillagt den registrerede arbejdsløshed (nettoledigheden).

3) Bruttoarbejdsløshed er den registrerede arbejdsløshed tillagt aktiverede dagpengemodtagere og aktiverede jobparate kontanthjælpsmodtagere.

4) Vægtet gennemsnit af kort variabel rente, rente på 10-årig statsobligation og rente på lang realkreditobligation.

5) Lønudvikling på DA-området

Kilde: Danmarks Statistik (herunder ADAM), Realkreditrådet, Thomson Reuters, DA's KonjunkturStatistik samt egne beregninger og skøn.